

บทความวิจัย

เรื่อง ปรัชญาความตายในงานวรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง ถ้าวันหนึ่งนั้น.. ฉันทาย

โดย

นางสาว ธัญรัตน์ รุ่งอำไพ

รหัสนักศึกษา 05600756

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของอักษรศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อบทความวิจัย	ปรัชญาความตายในงานวรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง ถ้าวันหนึ่งนั้น.. ฉันตาย
ผู้เขียน	นางสาว ธัญวรัตน์ รุ่งอำไพ
อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิพัฒน์ สุยะ
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง ปรัชญาความตายในงานวรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง ถ้าวันหนึ่งนั้น.. ฉันตาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับปรัชญาความตาย และวิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับปรัชญาความตาย โดยผ่านแนวคิดหลัก ลักษณะตัวละคร และสัญลักษณ์ที่ปรากฏในเรื่อง

ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดที่เกี่ยวกับปรัชญาความตายนั้นมีหลากหลาย ผู้เขียนตั้งใจเสนอแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาความตายมีอยู่ด้วยกันสามประเด็น กล่าวคือ ประเด็นแรกความตายเป็นเรื่องที่น่าโศกเศร้าและทำให้คนเป็นทุกข์ ประเด็นที่สองความตายเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และไม่มีความแน่นอน ประเด็นที่สามความตายเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นคุณค่าของชีวิต นอกจากนี้วรรณกรรมเรื่องนี้ได้สะท้อนให้เห็นคุณค่าของการมีชีวิตอยู่ โดยสร้างความเข้าใจในการตระหนักถึงความหมายของชีวิต คุณค่าของชีวิต

คำสำคัญ : ถ้าวันหนึ่งนั้นฉันตาย, ความตาย, ปรัชญาความตาย

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่องปรัชญาความตายในงานวรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง ถ้าวันหนึ่งนั้น.. ฉันตายเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450 112 การศึกษาเอกเทศ (Independent Study)

บทความวิจัยชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิพัฒน์ สุยะ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณครอบครัว และเพื่อน ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

นางสาว ธัญวรัตน์ รุ่งอำไพ

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	2
1.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	3
1.4.1 เอกสารที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์วรรณกรรม.....	3
1.4.2 เอกสารที่เกี่ยวกับปรัชญาความตาย.....	4
1.5 วิธีการศึกษา.....	6
1.6 ขอบเขตการศึกษา.....	6
1.7 ขั้นตอนการดำเนินงาน/แผนการดำเนินงาน.....	6
2. วรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง ถ้าวันหนึ่งนั้น.. ฉันตาย.....	7
2.1 ประวัติและผลงานของผู้แต่งวรรณกรรมเกาหลี เรื่อง ถ้าวันหนึ่งนั้น.. ฉันตาย.....	7
2.2 ประวัติและผลงานของผู้แปลวรรณกรรมเกาหลี เรื่อง ถ้าวันหนึ่งนั้น.. ฉันตาย.....	7
2.3 เนื้อเรื่องย่อ.....	8
3. ปรัชญาความตาย.....	10
4. วิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา.....	14
4.1 วิเคราะห์ปรัชญาความตายที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง ถ้าวันหนึ่งนั้น.. ฉันตาย.....	14
4.2 สรุปผลการศึกษา.....	16
บรรณานุกรม.....	18

1. บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศเกาหลีใต้ประสบความสำเร็จอย่างมากในการขับเคลื่อนความมั่งคั่งผ่านทาง “สินค้าทางวัฒนธรรม” ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรม ดนตรี ภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ และสื่อบันเทิงต่าง ๆ งานวรรณกรรมเกาหลีเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่ได้รับคามนิยมเป็นอย่างมาก วรรณกรรมเกาหลีจึงได้รับการแปลเป็นภาษาไทยอย่างแพร่หลาย ซึ่งการแปลวรรณกรรมเกาหลีครั้งนี้ได้รับความนิยมจากผู้อ่านชาวไทยเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ในปัจจุบันมีการแปลวรรณกรรมเกาหลีหลากหลายประเภทมากขึ้น ทั้งที่เป็นนวนิยาย วรรณกรรมเยาวชน และการ์ตูน เพื่อช่วยให้คนไทยได้เรียนรู้เกี่ยวกับประเทศเกาหลีใต้เพิ่มขึ้น

ประเทศเกาหลีใต้ เป็นประเทศที่มีอัตราการฆ่าตัวตายสูงสุดในโลก จากข้อมูลองค์การอนามัยโลกในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 2010-2014 จากข่าวที่เห็นผ่านโทรทัศน์ และทางอินเทอร์เน็ตจะทราบได้ว่า ความเครียดและความกดดันจากสังคมเกาหลีมีมาก สะท้อนถึงปัญหาเรื้อรังของการศึกษา แรงกดดันในสังคม ความคาดหวังของครอบครัว สังคม ปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความเครียด ความกดดัน ความวิตกกังวล และอารมณ์เศร้า จนส่งผลให้บุคคลเหล่านั้นไม่สามารถผ่านวิกฤตในชีวิตไปได้ และอาจลงท้ายด้วยการฆ่าตัวตาย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้สะท้อนให้สังคมได้เรียนรู้จากความสูญเสียที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาเป็นบทเรียนในการส่งเสริมป้องกันปัญหาการฆ่าตัวตาย ที่ยังคงเป็นภัยคุกคามด้านสุขภาพจิต นำไปสู่การเสียชีวิตก่อนวัยอันควร

วรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง “ถ้าวันหนึ่งนั้น..ฉันตาย” เป็นเรื่องราวที่บอกเล่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความตายของบุคคลอันเป็นที่รัก และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตามมาหลังจากใครสักคนที่เรารักเสียชีวิต วรรณกรรมเรื่องนี้ได้บอกเล่าเรื่องราวผ่านตัวละคร ยูมี หญิงสาวซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของ เจจุน เด็กหนุ่มผู้จากไปก่อนวัยอันควรด้วยอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ ผู้เขียนเล่าเรื่องราวผ่านไดอารี่ปกสีน้ำเงินของเจจุน สลับไปกับการดำเนินเรื่องด้วยเหตุการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้นรอบตัว ยูมี ความรู้สึกของยูมีที่พยายามอย่างหนักเพื่อจะก้าวผ่านคืนวันที่ไร้เพื่อนสนิทของเธอไปให้ได้ บรรยากาศของเรื่องที่ได้เต็มไปด้วยความคิดถึง คำนิยามถึงเพื่อนสนิทเพียงคนเดียวที่จากไปโดยไม่ได้รู้ลา ความหวาดกลัว เศร้าเสียใจ ค่อย ๆ เปลี่ยนมาเป็นความรู้สึกที่ยอมรับว่าไม่มีเพื่อนคนนั้นอีกแล้ว สิ่งที่ยูมีได้เรียนรู้จากความตายของเจจุน การก้าว

ข้ามผ่านปัญหาและมรสุมในชีวิตไปได้ ทำให้ผู้มี มิมุมมองการมองโลกที่เปลี่ยนไป รู้จักการปล่อยวางและ เห็นคุณค่าของการมีชีวิตอยู่

จากเนื้อหาของวรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่องถ้าวันหนึ่งนั้น..ฉันตาย ที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ทราบ ถึงลักษณะหรือความหมายของความตายบางอย่างที่สอดแทรกในวรรณกรรม กล่าวคือ ความตาย คือส่วน หนึ่งของชีวิต ชีวิตกับความตายเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ออก ความตายคือสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่การที่ มนุษย์ไม่อยากพบกับความตาย เพราะความตายคือการจากลาจากคนที่เรารัก สิ่งที่เรารัก ความรู้สึกขาด พร่องของชีวิตจากความตาย ความทุกข์ระทมนั้นก่อให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคงต่อมนุษย์เรา ความตายไม่ใช่ เรื่องน่าเศร้าอย่างเดียว แต่ทำให้บทเรียนที่ยิ่งใหญ่กับชีวิต โดยส่งผลให้เข้าใจถึง ความหมายของชีวิตที่ ผู้คนสำนึกหรือยอมรับย่อมมีผลอย่างลึกซึ้งต่อพฤติกรรมทางสังคม เพราะความหมายของชีวิตย่อมรวมเอา อุดมคติ วิธีคิด โลกทัศน์ เป้าหมายในชีวิต ตลอดจนวิธีการในการบรรลุเป้าหมายของชีวิตที่คนคนหนึ่งจะ เลือกใช้ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากสังคมและวัฒนธรรมที่ตนใช้ชีวิตอยู่

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าวรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่องถ้าวันหนึ่งนั้น..ฉันตาย เป็นวรรณกรรม แปลเรื่องหนึ่งที่มีเรื่องราวสนใจน่าศึกษาเกี่ยวกับประเด็นความตายที่สะท้อนจากสังคมเกาหลี ดังนั้นผู้ ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาวรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่องถ้าวันหนึ่งนั้น..ฉันตายในแง่ของการศึกษาปรัชญา ความตายที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมแปลเรื่องนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

ศึกษากรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับปรัชญาความตายและวิเคราะห์ประเด็นเกี่ยวกับปรัชญาความตาย จากวรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง ถ้าวันหนึ่งนั้น..ฉันตาย

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาความตายที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง ถ้าวัน หนึ่งนั้น..ฉันตาย

1.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “การศึกษาปรัชญากับความตายผ่านวรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง ถ้าวันหนึ่งนั้น..ฉันตาย” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เป็นกรอบในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1.4.1 เอกสารที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์วรรณกรรม

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2517 : 111-119) ได้เขียนหนังสือเรื่อง “วรรณคดีวิจารณ์” ซึ่งกล่าวถึงการวิเคราะห์วรรณคดีและการประเมินค่าวรรณคดีไว้ว่า การวิเคราะห์วรรณคดี คือ การแยกวรรณคดีที่เป็นรูปสำเร็จอยู่แล้ว ออกไปเป็นส่วนย่อยต่าง ๆ อย่างมีหลักเกณฑ์ ส่วนการประเมินคุณค่า คือ การวินิจฉัยตัดสินโดยสรุปอย่างมีหลักเกณฑ์ว่าวรรณกรรมเรื่องนั้นมีคุณภาพเพียงใด มีคุณค่า มีประโยชน์หรือไม่ และเหมาะสมหรือไม่

สิทธา พินิจภูตลและนิตยา กาญจนวรรณ (2520 : 381-32) ได้เขียนหนังสือเรื่อง “ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย” ซึ่งกล่าวไว้ว่า สิ่งที่ควรตระหนักให้ถ่องแท้ในการวิจารณ์ คือ ข้อความนั้นเป็นความเห็นส่วนบุคคลที่มีพื้นฐานประกอบด้วยความจริง ความมีคุณค่าและศิลปะ หรือความงาม และยังกล่าวไว้อีกว่า บทวิจารณ์ที่ดีจะต้องแสดงถึง รสนิยม ซึ่งคุณสมบัติข้อนี้ตั้งอยู่บนความรู้ที่กว้างขวาง แม่นยำ และทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากนี้บทวิจารณ์ที่ดียังต้องมีความสมเหตุสมผล การจะบอกว่าอะไรดีไม่ดีนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ง่าย แต่การจะใช้เหตุผลใดสนับสนุนให้นักแน่นและเชื่อถือได้นั้น จำต้องใช้ความสามารถพิเศษที่ผู้วิจารณ์จำต้องสร้างและสะสมให้

Mirai (2015) ได้เขียนบทความเรื่อง “Book Review: 117 ถ้าวันหนึ่งนั้น...ฉันตาย | อิกยองเฮ” โดยได้วิจารณ์เกี่ยวกับงานวรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง ถ้าวันหนึ่งนั้น..ฉันตาย ไว้ว่า เป็นหนังสือโทนคร้าและหม่นหมอง เนื้อเรื่องจะโศกสอยอยู่ที่ชีวิตของยูมี ไม่ว่าจะ เป็นสภาพครอบครัว ความสัมพันธ์ของเธอกับเพื่อนและครูที่โรงเรียน และมีมิตรภาพระหว่างเธอและเจจุน เจจุนเด็กชายที่เสียชีวิตเพราะอุบัติเหตุที่ไม่คาดฝัน ยูมีเลยต้องมีชีวิตต่อไปบนโลกที่เธอรู้สึกแปลกแยกทั้งจากสังคมและคนรอบข้าง แต่แล้ววันหนึ่งแม่ของเจจุนก็ติดต่อเธอมาเพื่อให้เธอช่วยอ่านไดอารี่ของเขา ทำให้เรื่องราวอีกด้านที่ซ่อนเร้นอยู่ในใจของเจจุนได้ถูกเปิดเผย หนังสือเล่มนี้เป็นเหมือนเรื่องราวที่บอกเล่าผลกระทบที่เกิดจากความตายของเพื่อนรัก และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตามมาหลังจากใครสักคนที่เรารักตาย การมองโลกที่เปลี่ยนไปหลังจากใครสักคนที่เคยมีบทบาทในชีวิตเราหายไป หนังสือเล่มนี้ได้แฝงข้อคิดเกี่ยวกับชีวิตไว้ให้ผู้อ่านคิดต่ออีกด้วย ทำให้ผู้อ่านตั้งคำถามกับตนเองว่าเราได้เรียนรู้อะไรจากความตายของเจจุน

Bighead Monster (2019) ได้เขียนบทความเรื่อง “Review นิยายแปลเกาหลีแนว Drama” โดยได้วิจารณ์เกี่ยวกับงานวรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง ถ้าวันหนึ่งนั้น...ฉันตาย ไว้ว่า เป็นวรรณกรรมที่มีการวางโครงเรื่องไว้ดีมาก มีที่มาที่ไปให้คนดูวิเคราะห์ได้ทุกตอน การใช้ภาษา สำนวนในการดำเนินเรื่องเป็นการเขียนไดอารี่ ใช้ภาษาที่อ่านง่าย ตรงใจ คิดอะไรก็เขียนลงไปเพื่อคุยกับตัวเองเพื่อบอกเล่าเรื่องราวที่ตกค้างในใจ บันทึกความทรงจำที่ดี และไม่ตีในแต่ละวัน ดำเนินเรื่องไปเรื่อย ๆ โดยสลับกับความคิดของตัวละครหลัก

สิ่งหนึ่งที่วรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่องนี้บอกกับเราก็คือ หลายครั้งการเผชิญหน้ากับความจริงที่น่าเจ็บปวดมันก็อาจจะดีกับเรามากกว่าในระยะยาว เพราะมันคือหนทางเดียวที่เราจะได้เรียนรู้อะไรบางอย่างจากความเจ็บปวดนั้น คนที่เรารักอาจจะจากเราไปแล้ว แต่เขาก็ได้ทิ้งบทเรียนอันมีค่าให้เราได้เข้าใจว่าชีวิตของคนเรามีความหมายมากเพียงใด

1.4.2 เอกสารที่เกี่ยวกับปรัชญาความตาย

ธเนศ วงศ์ยานนาวา (2553) เขียนหนังสือเรื่อง “ความรัก ความรู้ ความตาย” โดยกล่าวถึงความตายว่า ความตายเป็นสภาวะที่ผู้คนไม่สามารถหลีกเลี่ยงต่อสภาวะเช่นนี้ได้ แม้ภายหลังที่เกิดความตายขึ้น ก็ยังมีพิธีกรรมมากมายทั้งในเชิงอาลัย หรือแม้กระทั่งการเฉลิมฉลองในพิธีศพ ความตายเป็นทรัพย์สินส่วนตัว ซึ่งเมื่อเป็นทรัพย์สินส่วนตัวแล้วก็ต้องเตรียมพร้อมที่จะถูกปล้น หรือแย่งชิง ในท้ายที่สุดชีวิตก็ถูกปล้น เพราะไม่มีใครจ่ายค่าสินไหมทดแทนชีวิต ดังนั้นความตายจึงเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือกลไกตลาดและการแลกเปลี่ยน ความตายจึงไม่สามารถประเมินได้ด้วยกำไรและขาดทุน ความตายเป็นสิ่งที่หาค่าไม่ได้

ปราณี วงษ์เทศ (2534: 6) ได้เขียนหนังสือเรื่อง “พิธีกรรมเกี่ยวกับการตายในประเทศไทย” โดยกล่าวถึงความตายว่า ความตายในฐานะเป็นสภาวะสุดท้ายของชีวิตมนุษย์ที่มีความสำคัญ ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับสังคมที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับกับการสูญเสียถึงแม้มนุษย์ยอมรับว่าหลีกเลี่ยงความตายไม่ได้ กล่าวความตายและบางครั้งปฏิเสธที่จะยอมรับ กระนั้นมนุษย์ก็มีความเชื่อในโลกหน้าที่แสดงออกในพิธีการฝังศพ ซึ่งสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นพิธีกรรมแรกสุดของมนุษย์ที่เริ่มด้วยการเซ่นไหว้ หรือการนำอาหารข้าวของเครื่องใช้มาให้ผู้ที่ตายแล้วได้กินได้ใช้เหมือนเมื่อยังมีชีวิตอยู่ ขั้นตอนต่าง ๆ ของพิธีศพจะสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อที่ว่า ความตายมิใช่เป็นเพียงจุดสิ้นสุด

ของชีวิตเท่านั้น แต่เป็นการเปลี่ยนสภาพจากโลกที่อาศัยอยู่หรือจากสิ่งที่มีชีวิตอยู่ไปสู่อีกโลกหนึ่งหรืออีก
 ภาวะหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยพิธีกรรมเกี่ยวกับการแยกตัว หรือแยกคนตายออกจากคนเป็น พิธีเกี่ยวกับการ
 แปลงสภาพ เช่น การปล่อยให้เฒ่าเปื่อย หรือการเผา และพิธีการรวมตัวของผู้ตายในโลกใหม่หรือในสภาพ
 ใหม่ กับบทบาทใหม่ที่ต่างไปจากโลกของคนเป็น

อาทูล กาวานตี (2559: 200) ได้เขียนหนังสือเรื่อง “ตาย-เป็น: การแพทย์สมัยใหม่
 ความตาย และความหมายของปลายทางชีวิต” กล่าวเกี่ยวกับความตายไว้ว่า ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมมัก
 หวาดกลัวความตาย เพราะความตายได้ส่งกระทบสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิต การกลัวความตายจึงบัง
 เกิดขึ้นเพราะมนุษย์ไม่อิสระอย่างแท้จริง ส่งผลให้มีความตระหนักรู้ถึงความเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ของ
 ความตาย การทรยศของร่างกายและจิตใจของเราซึ่งคุกคามให้เราลบทิ้งความทรงจำ และลักษณะนิสัย
 ของเราเป็นความเจ็บปวดทรมานที่เลวร้ายที่สุด การต่อสู้เพื่อความตายเยี่ยงมนุษย์คือ การต่อสู้เพื่อความ
 ครบถ้วนสมบูรณ์ของชีวิตเราแต่ละคนเพื่อหลีกเลี่ยงการลดทอนคุณค่าหรือการกดขี่บังคับจากผู้อื่น ซึ่งทำ
 ให้เรารู้สึกแปลกแยกจากคนที่เราเคยเป็นหรือคนที่เราอยากเป็น

โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์ (2549) ได้เขียนหนังสือเรื่อง “ความตายกับการตาย : มุมมอง
 จากศาสนากับวิทยาศาสตร์” โดยกล่าวถึงความตายในแง่ของศาสนาพุทธว่า ความตายไม่ใช่การสิ้นสุดของ
 ชีวิต ให้เรามองความตายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและของธรรมชาติ ความตายเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนไม่อาจ
 หลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นแทนที่จะมาร่ำครวญถึงความตาย หรือกลัวความตาย เราควรจะมาตระหนักรู้เกี่ยวกับ
 ความตาย และเตรียมตัวเผชิญกับความตายในขณะที่เรายังทำได้ ซึ่งเมื่อความตายมาถึงเราก็จะพร้อม
 และรู้ตัวว่ากำลังเกิดอะไรขึ้น

อีกทั้งยังกล่าวถึงความตายในแง่ของวิทยาศาสตร์ไว้ว่า ความตาย เกิดขึ้นเมื่อสมองหยุด
 ทำงาน ถึงแม้ว่าหัวใจยังเต้นอยู่แต่ถ้าสมองไม่ทำงานก็ถือว่าตายแล้ว

ความตายเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับทุกชีวิต เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้
 ความตายไม่เคยเลือกภัย เป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน ไม่มีใครรู้วันตาย การเผชิญหน้ากับความตาย ยอมรับในสัจ
 ธรรมของความสูญเสีย เราควรจะน้อมรับความตายอย่างสงบและมีสติ และมีความตระหนักรู้ถึงความตาย
 เป็นตัวกำกับในทุกช่วงขณะของชีวิต

2. วรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง ถ้าวันหนึ่งนั้น.. ฉันตาย

2.1 ประวัติและผลงานของผู้เขียนวรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง ถ้าวันหนึ่งนั้น.. ฉันตาย

อี กยอง เฮ ผู้เขียนเรื่อง “ถ้าวันหนึ่งนั้น.. ฉันตาย” เกิดที่จังหวัดจินจู ประเทศเกาหลีใต้ในปี 1960 เติบโตในโซล สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาฝรั่งเศส ที่มหาวิทยาลัยฮันุกู หลังจากรเรียนจบมหาวิทยาลัยเธอได้ไปทำงานเป็นพนักงานในเอเจนซีโฆษณา เป็นอาจารย์เขียนบทในขณะเดียวกันนั้นก็เริ่มงานเขียนวรรณกรรม ในปี 1992 อี กยอง เฮ ได้รับรางวัลวรรณกรรมเกาหลีอันทรงเกียรติจากนวนิยายเรื่อง “L'amour au coeur” และในปี 2000 เธอได้รับรางวัลการแปลยอดเยี่ยมในส่วนของรางวัลวรรณกรรมเรื่อง “คุณครูของเราจะต้องสุดยอด” และรางวัลBaeksang Publication Culture Award จากวรรณกรรมสำหรับเด็กเรื่อง “มีคายะ เจ้าหญิงค้างคาวตัวสุดท้าย” จากงาน SBS Children’s Media Award จากนั้นเธอก็ตัดสินใจทำงานแปลและงานเขียนแบบเต็มเวลา ปัจจุบันเธอได้แปลวรรณกรรมสำหรับเด็กภาษาฝรั่งเศสและภาษาอังกฤษเป็นภาษาเกาหลีมากกว่า 250 เรื่อง อีกทั้งยังได้เผยแพร่ผลงานสำหรับคนหนุ่มสาวหลายเรื่อง มีผลงานการเขียนวรรณกรรมสำหรับเยาวชน และหนังสือสำหรับเด็กมากมาย เช่น “ถ้าวันหนึ่งนั้น..ฉันตาย” “ปู้ดๆ เจ้าความรักของฉัน” เป็นต้น

2.2 ประวัติและผลงานของผู้แปล

คุณจำ วิทยา จันทรพันธ์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาเกาหลี ได้รับทุนแลกเปลี่ยนภายใต้เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network-AUN) จากรัฐบาลเกาหลี หลังสำเร็จการศึกษาได้กลับมาทำงานที่ประเทศไทยมาแล้วมากมาย อาทิเช่น ล่าม เลขานุการ นักเขียนนวนิยาย คอลัมนิสต์ อาจารย์มหาวิทยาลัย นักแปล ฯลฯ

คุณจำ วิทยา จันทรพันธ์ โด่งดังจากผลงานการแปล เพราะเป็นวัยรุ่นนิจจังเจ็บปวด มีผลงานเขียนวรรณกรรมของตนเองชื่อเรื่องว่า “เด็กน้อยฤดูฝน หนุ่มสาวฤดูฝัน” ผลงานการแปลมีทั้งด้านวิชาการ งานวิจัย เช่น งานแปลหนังสือประเภทการ์ตูนความรู้รอบตัวสำหรับเด็ก “วิทยาศาสตร์ฉลาดรู้ เรื่องปัญหาประดิษฐ์สุดล้ำ” “Why? ไชปริศนารอบโลก นักคิดและนักปรัชญา” วรรณกรรมเยาวชนของเกาหลี ได้แก่ “เพราะเป็นวัยรุ่นนิจจังเจ็บปวด” “ถ้าวันหนึ่งนั้น.. ฉันตาย” “วันนี้คือวันที่เยาว์วัยที่สุดในชีวิต” เป็นต้น

2.3 เรื่องย่อ

วรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง “ถ้าวันหนึ่งนั้น.. ฉันตาย” เป็นเรื่องราวที่บอกเล่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความตายของบุคคลอันเป็นที่รัก และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตามมาหลังจากใครสักคนที่เรารักเสียชีวิต วรรณกรรมเรื่องนี้ได้บอกเล่าเรื่องราวผ่านตัวละคร ยูมี หญิงสาวซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของเจจุน

ยูมี นักเรียนใหม่ที่ย้ายเข้ามากระชั้นชั้นมัธยมสองเทอมต้นเนื่องจากพ่อกับแม่แยกทางกัน นักเรียนหญิงและนักเรียนชายที่นี้ส่วนใหญ่ค่อนข้างเรียบร้อย ยูมีซึ่งเป็นเด็กแก่นแก้ว อีกทั้งยังมีบุคลิกลักษณะนิสัยที่แปลกแยกจากเด็กนักเรียนที่นี้จึงทำให้ยูมีไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมของโรงเรียนใหม่ได้ ยูมีมักทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียนเป็นประจำจนทำให้เด็กคนอื่นๆ ไม่กล้าเข้าหา ยูมี แต่ทว่าเจจุนเป็นคนเดียวเท่านั้นที่เข้ามาสนิทกับยูมี เจจุนและยูมีมีพื้นฐานการเลี้ยงดูที่แตกต่างกันมาก เจจุนเด็กหนุ่มที่ถูกเลี้ยงดูท่ามกลางความคาดหวังทั้งนี้เสีย ผลการเรียน ที่ทุกอย่างอยู่ในกรอบที่ครอบครัวกำหนด ส่วนยูมีเด็กสาวที่ครอบครัวให้อิสระในการใช้ชีวิต ทำให้เธอมีความกล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ จากนิสัยที่แตกต่างกัน แต่เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ทั้งคู่หันมาพูดคุย และสุดท้ายก็กลายเป็นเพื่อนที่สนิทกัน เจจุนจึงกลายเป็นเพื่อนเพียงคนเดียวในโรงเรียนใหม่ของยูมี ทั้งคู่สามารถปรึกษาเรื่องส่วนตัวกันได้ทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเรื่องเรียน ปัญหาครอบครัว ตลอดไปจนถึงความรัก จนกระทั่งวันหนึ่งเกิดเหตุการณ์พลิกผันอุบัติเหตุจากรถยนต์ได้จบชีวิตของเจจุนวัยเพียง 15 ปี เมื่อเจจุนเพื่อนสนิทของยูมีเสียชีวิต แต่เธอยังคงทำใจไม่ได้ เหตุการณ์ดังกล่าวนี้ทำให้ยูมีเริ่มมีมุมมองต่อโลกเปลี่ยนไป กล่าวโทษทุกสิ่งบนโลก และโอบกอดความเศร้าไว้เสมือนเป็นตัวแทนของเพื่อนรักที่จากไป ยูมีต้องมีชีวิตต่อไปบนโลกที่เธอรู้สึกแปลกแยกทั้งจากสังคมและครอบครัว แต่แล้ววันหนึ่งแม่ของเจจุนก็ติดต่อเธอมา เนื่องจากคนเป็นแม่ยังทำใจไม่ได้กับการจากไปของลูกชายเพียงคนเดียวจึงไม่กล้าเปิดอ่านสมุดไดอารี่ของเจจุน แม่ของเจจุนจึงติดต่อยูมีเพื่อนำสมุดไดอารี่ปกสีน้ำเงินของเจจุนมอบให้กับเธอเพื่อให้เธอช่วยอ่านสมุดไดอารี่เล่มนี้แทน เมื่อยูมีเห็นสมุดไดอารี่ของเจจุน ยูมีก็จำได้ทันที สมุดไดอารี่ปกสีน้ำเงินเล่มนี้เป็นของขวัญที่ยูมีมอบให้เจจุนเองกับมือในวันคริสต์มาสปีที่แล้ว ยูมีอยากให้เจจุนลองเขียนไดอารี่ดูจึงให้เขาเป็นของขวัญ เมื่อยูมีได้อ่านสมุดไดอารี่ของเจจุนทำให้ยูมีได้รับรู้เรื่องราวอีกด้านที่ซ่อนเร้นอยู่ในใจของเจจุน หน้าแรกของสมุดไดอารี่เขียนเอาไว้ว่า “ถ้าวันหนึ่งฉันตาย ความตายของฉันจะมีความหมายอย่างไรกัน” เพราะประโยคนี้ทำให้แม่ของเจจุนไม่กล้าอ่านไดอารี่เล่มนี้ต่อ แม้แต่ตัวของยูมีเองก็ต้องใช้เวลาทำใจก่อนที่จะเปิดอ่าน เรื่องราวในสมุดไดอารี่ที่เจจุนเขียนไม่ได้ซบซ้อนอะไร เป็นการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน และสิ่งที่เจจุน

ได้ประสบพบเจอแบบเรียบง่ายแต่เต็มไปด้วยความหมายของชีวิต ทำให้คนอ่านเห็นถึงความสำคัญของการมีชีวิตอยู่ ในแต่ละวันเราใช้ชีวิตอย่างไร และเราทำทุกวันได้ดีที่สุดแล้วหรือยัง เมื่อผู้มีได้อ่านไดอารี่ของเจจุนทำให้ผู้มีได้รู้จักเจจุนในแง่มุมที่เธอเองไม่เคยรู้ ราวกับว่าเธอได้รับรู้ทั้งเรื่องราวของเจจุนและได้สำรวจในทุกแง่มุมของตัวเองเช่นกัน ความรู้สึกต่างๆ ชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ ทั้งความเจ็บปวด สะเทือนใจ และเงียบเหงา จากวันแรกที่รู้จักเจจุนจนถึงวันสุดท้ายที่จากกัน กลายเป็นจุดเริ่มต้นการเรียนรู้จากความตายของเพื่อนสนิทคนหนึ่ง หรือการที่เคยมีคนที่มีส่วนสำคัญในชีวิตหายไป ทุกช่วงตอนในไดอารี่ที่เจจุนบันทึกไว้นั้นได้มอบความหมายของชีวิตคืนกลับมาให้ผู้มีอีกครั้ง เพราะไดอะรี่เล่มนี้แหละที่ทำให้ผู้มีก้าวข้ามผ่านความสูญเสียนั้นมาได้ ความหมายของคำว่าเพื่อนลึกซึ้งและสวยงามกว่าที่คิด ความทรงจำที่รู้จักกันแค่สองคนไม่มีวันจางหายไป ผู้มีตัดสินใจที่จะไปพบแม่ของเจจุนในวันรุ่งขึ้น และมอบไดอารี่เล่มนี้ให้ท่านได้อ่าน แม้บางตอนจะสะเทือนใจคนเป็นแม่ไปบ้าง แต่การยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วเผชิญหน้ากับสิ่งที่เจ็บปวดก็จะทำให้ชีวิตดำเนินต่อไปได้โดยไม่มีอะไรติดค้าง

3. ปรัชญาความตาย

ความตายเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติของชีวิต ผังแนบติดกับชีวิตโดยเนื้อแท้และเป็นหนึ่งเดียวกันกับชีวิตอย่างแยกกันไม่ออก ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้นิยามไว้ว่า “ความตาย เป็นคำกริยา หมายถึงการสิ้นใจ การสิ้นชีวิต การไม่เห็นอยู่ต่อไป การเคลื่อนไหวไม่ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2531: 347)

การตายและความตายของคนเรานั้นเกิดขึ้นได้จากหลากหลายสาเหตุ ไม่ว่าจะเป็นการตายโดยธรรมชาติ โดยความเสื่อมของร่างกายที่ทำให้หมดอายุขัย บางคนต้องทุกข์ทรมานและเสียชีวิตจากการเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายแรงที่รักษาไม่หาย และจากสถิติพบว่าคนจำนวนไม่น้อยเลยที่ต้องจบชีวิตลงจากอุบัติเหตุบนท้องถนน หรือเหตุการณ์ไม่คาดฝันอื่น ๆ ที่เกิดโดยความประมาท ขาดสติของตนเองและของผู้อื่น บางคนโชคร้ายต้องเสียชีวิตจากการถูกฆาตกรรม หรือได้รับโทษประหารและที่กำลังเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมในหลายประเทศสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลที่สังคมมีต่อความตาย คือการเสียชีวิตจากภัยธรรมชาติและพิบัติภัยที่เกิดจากน้ำมือมนุษย์ที่รุกรานทำลายระบบนิเวศ รวมไปถึงการตายจากสาเหตุที่มีรากเหง้าจากความเหลื่อมล้ำในสังคม ไม่ว่าจะจะเป็นความอดอยาก แร้นแค้น ภาวะทุพโภชนาการ และจากการทำอัตวินิบาตกรรม (ฆ่าตัวตาย) ที่ถูกกระตุ้นโดยความรู้สึกแปลกแยก ซึมเศร้า หดหู่ และหมดหวังที่เกิดขึ้นได้ง่ายในสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยความเสี่ยงและการแข่งขัน (ภาวิกา ศรีรัตนบัลล์. 2561: 9-10)

กฤษณา มूरติ กล่าวว่า ความตาย คือ ความว่างเปล่าที่ไม่มีอะไรอีกเป็นความหมดสิ้นของทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าทางกายหรือจิตอารมณ์ ความตายอยู่กับเรามาตั้งแต่เกิด อยู่ในทุกลมหายใจเข้าออก เพราะความตายรักเรา ความตายจึงอยู่กับเรา เพราะฉะนั้นอย่าได้เกลียดชังความตาย เพราะเราจะกลัวหรือเกลียดชังสิ่งที่รักเรา และอยู่กับเรามาตั้งแต่เกิดได้อย่างไร (ประสาน ต่างใจ. 2537: 8)

ความตายในทางกฎหมาย คือ เป็นการตายที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ ได้แก่ การหยุดทำหน้าที่ของสมอง และระบบประสาทส่วนกลาง ระบบหัวใจ การไหลเวียนและระบบหายใจ ซึ่งตัดสินจากการสังเกตและการตรวจโดยแพทย์ (จรรยา น้าสกุล. 2535: 23)

ส่วนความตายตามแนวคิดทางปรัชญานั้น ปรัชญาเป็นสาขาวิชาที่ว่าด้วยธรรมชาติความจริง ดังนั้นคำถามทางปรัชญาต่อความตายคือ ความตายที่แท้จริงคืออะไรกันแน่? และเมื่อเราสามารถหาคำตอบเกี่ยวกับความตายที่แท้จริงนั้นแล้ว ก็จะนำมาสู่ความชัดเจนเรื่องเราจะให้ความสำคัญของความ

ตาย ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับความตาย และการกำหนดท่าทีของมนุษย์ต่อความตาย (โสรัจจ์ หงส์
ลดารมย์. 2549)

จากข้อมูลข้างต้นที่กล่าวมา ทำให้พบว่ามุมมองหลักที่ทั้งนักวิชาการ นักปรัชญา รวมไปถึง
บุคคลอื่น ๆ ที่ได้พยายามหาคำตอบของความหมายของความตายนั้น สามารถสรุปทัศนคติของความตายที่
แตกต่างกันออกมาเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1. ความตายเป็นเรื่องที่น่าโศกเศร้าและทำให้คนเป็นทุกข์

อาทูล กาวานตี (2559: 200) ได้เขียนหนังสือเรื่อง “ตาย-เป็น: การแพทย์สมัยใหม่ ความตาย
และความหมายของปลายทางชีวิต” กล่าวเกี่ยวกับความตายไว้ว่า ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมมักหวาดกลัว
ความตาย เพราะความตายได้ส่งกระทบสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิต การกลัวความตายจึงบังเกิดขึ้นเพราะ
มนุษย์ไม่อิสระอย่างแท้จริง ส่งผลให้มีความตระหนักรู้ถึงความเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ของความตาย การ
ทรยศของร่างกายและจิตใจของเราซึ่งคุกคามให้เราลบทิ้งความทรงจำ และลักษณะนิสัยของเราเป็น
ความเจ็บปวดทรมานที่เลวร้ายที่สุด การต่อสู้เพื่อความตายเยี่ยงมนุษย์คือ การต่อสู้เพื่อความครบถ้วน
สมบูรณ์ของชีวิตเราแต่ละคนเพื่อหลีกเลี่ยงการลดทอนคุณค่าหรือการกดขี่บังคับจากผู้อื่น ซึ่งทำให้เรารู้สึก
แปลกแยกจากคนที่เราเคยเป็นหรือคนที่เราอยากเป็น

ความตาย เมื่อเกิดขึ้นแล้วย่อมทำให้เกิดความเศร้าโศกเสียใจ มีคำกล่าวไว้ว่า น้ำตาที่รินหลั่ง
เพราะความเศร้าโศกเสียใจ อันมีสาเหตุมาจากการต้องประสบกับความสูญเสียบุคคลที่ตนรัก ในแต่ละครั้ง
ดูเหมือนว่าจะมีเพียงน้อยนิด แต่เมื่อนับน้ำตาที่ไหลรินรวมกันในสังสารวัฏแล้วจะมีจำนวนมากกว่าน้ำใน
มหาสมุทรเสียอีก และน้ำตาแห่งความสูญเสียนี้ย่อมเกิดขึ้นได้ตั้งแต่บุคคลทั่วไป แม้แก่บุคคลผู้เป็นโสดาบัน
(สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก. 2535: 145)

ในหนังสือเรื่อง ความตายไม่มี ได้กล่าวถึงความตายไว้ว่า ความตาย เป็นภัยใหญ่หลวงที่คุกคาม
คนธรรมดาสามัญทุกคน ความตายทั้งทางกายและทางวิญญาณ เป็นจุดรวมของความกลัวทุกชนิด กลัว
เสือ กลัวงู กลัวผี กลัวโรค กลัวเจ็บ ตลอดถึงความกลัวอย่างอื่น ย่อมรวมอยู่ที่กลัวตายตามธรรมดา จึงไม่
แปลกที่มนุษย์เกือบทุกคน ไม่อยากพูดถึง ไม่อยากได้ยิน ไม่อยากให้ความตายมาเยือนตนเองหรือผู้อื่นที่
แวดล้อม และไม่สนใจศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับความตาย ประมาท เพิ่มเป็นทวิคูณ ทำให้ขาดความรู้ความ
เข้าใจ คิดว่าความตายเป็นเรื่องไกลตัว พยายามผลักความตายให้ออกห่างตนเองให้มากที่สุด ซึ่งเป็นสิ่งที่
ทำไม่ได้และไม่อยู่ในบังคับบัญชาของมนุษย์ (พุทธทาสภิกขุ. 2559: 11)

2. ความตายเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และไม่มีความแน่นอน

สิ่งที่ทุกคนต้องประสบพบเจอก็คือความตาย เพราะทุกคนไม่ว่าเด็ก ผู้ใหญ่ โง่ ฉลาด มั่งมีและยากจนล้วนต้องตาย คนผู้เกิดแล้วจะไม่ตายไม่มี คนที่มีชีวิตอยู่ได้นานก็อยู่ได้เพียง 100 ปี หรือจะอยู่เกินไปบ้างก็มีน้อย (พุทธทาสภิกขุ. 2536: 102)

ความตาย จะเป็นสิ่งที่แน่นอนที่สุดสิ่งหนึ่งท่ามกลางความ ไม่แน่นอนทั้งหลายในโลก แต่ในความแน่นอนของความตายที่ทุกคน ต้องตายนั่น ก็มี ความไม่แน่นอนอยู่ด้วย คือ เราไม่อาจรู้ได้ว่าตนเองจะตายเมื่อไหร่ ที่ไหนอย่างไร (พระอาจารย์อำนาจ โอภาโส. 2550: ออนไลน์)

ยิ่งไปกว่านั้นเรายังพบว่าความตายเป็นเรื่องที่ดูเหมือนจะอยู่เหนือความควบคุมของเรา เราไม่อาจทราบได้ว่าความตายจะเกิดขึ้นรูปแบบใด และในเชิงเวลาแล้วนั้นความตายของบางคนเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยไม่คาดคิด แต่สำหรับบางคนความตายเป็นเรื่องที่รับรู้ได้ว่ากำลังเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ ไม่ว่าจะด้วยวัย หรือการเจ็บป่วย แต่จะอย่างไรก็ตาม เมื่อพูดถึงความตาย คนทั่วไปมักนึกถึงสภาวะที่ร่างกายไร้ซึ่งลมหายใจ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วความหมายและนิยามของความตายนั้นถูกกำหนดขึ้นในอีกหลายมิติที่อาจแตกต่างกันออกไปจากการรับรู้หรือความเข้าใจทั่วไป (ภาวิกา ศรีรัตนบัลล์. 2561: 10)

3. ความตายเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นคุณค่าของชีวิต

หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาได้อธิบายเกี่ยวกับความตายว่า การตายที่เป็นขั้นสูงสุดของชีวิต คือ การตายโดยที่ไม่ต้องกลับมาเกิดอีก พระพุทธศาสนาจึงสอนให้ชาวพุทธได้ศึกษาเรียนรู้อยู่เสมอในเรื่องกรรม การประพฤติธรรม และให้เชื่อมั่นในหลักแห่งคุณงามความดีแต่ทุกอย่างจะเกิดผลได้นั้น ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยแห่งการประพฤติปฏิบัติของบุคคลนั้น (ธนิต อยุธยา. 2535: 59)

เราได้เห็นความตายของคนที่เรารัก เราได้เห็นความตายของพ่อแม่ ของเพื่อน สิ่งเหล่านี้มันน่าจะเตือนให้เราตระหนักว่าสักวันหนึ่งเราจะต้องเดินไปสู่จุดนั้น เพราะฉะนั้นความตายมันสามารถเปิดโอกาสให้เราได้เรียนรู้ตลอดเวลา และเราควรจะเรียนรู้จากความตายตั้งแต่ในขณะที่เรายังมีกำลังวังชา ยังมีสุขภาพดี แต่แน่นอนล่ะว่าเราไม่ได้สนใจ เพราะเราเผลอไปกับชีวิต เราไปเพลิดเพลินกับสิ่งที่มันไม่ใช่สาระสำคัญของชีวิต แต่เมื่อเราเดินเข้าไปใกล้ความตายมากขึ้นทุกที ก็คิดว่ามันยังมีโอกาสที่เราจะเรียนรู้จากมันได้ และถ้าหากว่าเราเปิดใจเรียนรู้ความตายอย่างแท้จริง ในทางพุทธศาสนาเชื่อว่าบรรลุมรรคได้

ในพระไตรปิฎกมีเรื่องเล่าของคนจำนวนมากที่กำลังจะตาย ไม่ว่าจะตายเพราะป่วย ตายเพราะโรคที่สังคมรังเกียจ หรือเพราะถูกไฟลวก หรือขณะที่กำลังจะฆ่าตัวตาย เพราะอะไรคนเหล่านั้นจึงบรรลุมรรค นั่นก็เพราะว่าในช่วงที่ทุกขเวทนามกำลังบีบคั้น จะเห็นได้ว่าสังขารร่างกายนั้นมันเป็นทุกข์ มันไม่น่า

ยึดถือ และยึดถือไม่ได้ แต่เราก็ไปยึดมัน เพราะคิดว่ามันเป็นสุข เพราะคิดว่ามันเป็นของเรา แต่อันที่จริงมันไม่ใช่ของเราเลย ภายที่กำลังจะตายนั่นไม่ใช่เราเลย เพราะถ้าหากว่ามันเป็นเรา มันต้องไม่ตาย ใจที่เปิดรับสัจธรรมจากความตายที่มาแสดงต่อหน้านั้น มันทำให้หลุดพ้นได้ อาจารย์พุทธทาสเลยเรียกว่านี่เป็นนาทีทองของชีวิต ถ้ามองอีกแง่หนึ่ง ในแง่ของชาวพุทธ ความตายก็คือทางผ่าน ความตายเปรียบเหมือนสะพานที่พาเราข้ามจากฝั่งหนึ่งไปอีกฝั่งหนึ่ง เรารู้ว่าฝั่งด้านหลังเรานั้นก็คือโลกที่วุ่นวาย แต่เราไม่รู้เลยว่าข้างหน้าที่เรากำลังเดินไปนั่นมันคืออะไร อาจจะเป็นนรกสำหรับบางคน อาจจะเป็นสวรรค์สำหรับบางคน อาจจะเป็นนิพพานสำหรับบางคนก็ได้ และอาตมาคิดว่า ถ้าเรามองความตายเป็นสะพาน มันก็สามารถเป็นสะพานที่พาเราไปสู่ภพภูมิที่ดีงามได้ ซึ่งมันก็ขึ้นอยู่กับการดำเนินชีวิตของเราด้วย ว่าเราดำเนินชีวิตแบบไหน ถ้าเรามองว่าความตายเป็นสะพาน เราก็จะมีความกลัวน้อยลง เพราะเราจะมองว่าความตายไม่ได้หมายถึงการสิ้นสุดของทุกสิ่งทุกอย่าง มันอาจจะเป็นสะพานไปสู่ภพภูมิใหม่ ซึ่งมันก็ขึ้นอยู่กับทางเลือกของเรา ไม่ใช่การเลือกในขณะที่กำลังเดินข้ามสะพาน แต่เป็นการเลือกในขณะที่เรากำลังดำเนินชีวิตอยู่ เช่นนั้นแล้วความตายไม่ใช่เรื่องน่าเศร้าอย่างเดียว แต่ว่าให้บทเรียนที่ยิ่งใหญ่กับชีวิต (รงค์ วงษ์สวรรค์. 2552: ออนไลน์)

4. วิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา

4.1 วิเคราะห์ปรัชญาความตายที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง ถ้าวันหนึ่งนั้น.. ฉันตาย

“ในคาบพละวันนี้พวกเราเล่นเป็นศพกัน ตอนที่พวกเราเลียนแบบเป็นศพขาดน้ำ แล้วล้มลงตายกลางทะเลทราย ฉันรู้สึกแปลกๆขึ้นมา ฉันเกิดความรู้สึกที่ว่า ตัวเองเป็นศพที่ตายแล้วจริงๆ วินาทีที่คิดแบบนั้นฉันกลัวจับใจ ถ้าฉันตั้งใจจะขยับร่างกายแล้วขยับขึ้นมาไม่ได้ล่ะจะเป็นอย่างไร ฉันไม่ยอมขยับเขยื้อนอยู่นาน จนเพื่อนๆต้องมาเขย่าตัว ตื่นได้แล้ว!

ยิ่งฉันไม่ยอมตื่น เพื่อนๆก็ยิ่งเขย่าตัวฉันแรงขึ้น ตื่นสิ! ตื่น เจจุน!

เพราะรู้สึกเห็นใจทุกคน ฉันจึงยอมล้มตาคืนมา สีหน้าของพวกเขาคูโล่งอกขึ้นทันที เหมือนตายแล้วเกิดใหม่เลยแฮะ ฉันคิดว่าการเล่นเป็นศพแบบนี้สนุกที่สุดในโลก เลยจะลองจ้องมองทุกอย่างผ่านสายตาของคนตายดู จะได้ว่าชีวิตมีคุณค่ามากแค่ไหน หรือมีอะไรที่ต่างไปบ้าง ดังนั้นฉันจะแก๊งตายในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่” (อิกยองเฮ. 2562: 67-68)

จากเนื้อหาดังกล่าวเมื่อนำมาพิจารณาจะพบว่าได้ให้ความหมายของความตายที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้ามาดังต่อไปนี้

1) ความตายเป็นเรื่องที่น่าโศกเศร้าและทำให้คนเป็นทุกข์ จากประเด็นนี้ เจจุนผู้เขียนไดอารี่ได้สื่อออกมาว่า เขานั้นหวาดกลัวความตาย จากประโยคของเจจุนที่กล่าวในสมุดไดอารี่ไว้ว่า “ฉันเกิดความรู้สึกที่ว่า ตัวเองเป็นศพที่ตายแล้วจริงๆ วินาทีที่คิดแบบนั้นฉันกลัวจับใจ ถ้าฉันตั้งใจจะขยับร่างกายแล้วขยับขึ้นมาไม่ได้ล่ะจะเป็นอย่างไร”

2) ความตายเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นคุณค่าของชีวิต จากในไดอารี่ของเจจุนบอกว่าเจจุนเริ่มสนุกกับการใช้ชีวิตจากการเล่นเป็นศพ การแสร้งว่าตายไปแล้วทำให้เขาเข้าใจตัวเองในการใช้ชีวิตอย่างถ่องแท้ แค่คิดว่าตัวเองตาย การไปโรงเรียนก็เป็นเรื่องที่ยากทำขึ้นมาทันที น้องชายขโมยรองเท้าไปใส่จากที่เคยโกรธ แต่เขาตายไปแล้ว...รองเท้าจะสำคัญได้อย่างไร และตอนนั้นเขาก็คิดว่า วันสำคัญที่เขาเคยทำมันอย่างส่งๆ ไม่มีค่ามากแค่ไหน ถ้าหากวันที่เขาตายแล้ว เขาจะย้อนกลับมาทำมันอีกไม่ได้แล้ว สถานการณ์จำลองจากการแสร้งว่าตายไปแล้ว ทำให้เจจุนตระหนักถึงความตายและเห็นคุณค่าและเห็นความหมายของชีวิตมากขึ้น เนื่องจากเจจุนตระหนักได้ว่าความตายเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและอาจจะเกิดขึ้นกับตน

เมื่อไหร่ก็ได้ ความตายไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามอายุขัยแต่สามารถเกิดขึ้นก่อนวัยอันควร เลยทำให้ทุกช่วงเวลาชีวิตในช่วงนั้นของเขา เขาได้ใช้ชีวิตอย่างเห็นคุณค่าของการมีชีวิตอยู่ของตัวเอง ซึ่งสะท้อนถึงความตายในแง่ที่บอกว่าความตายเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นคุณค่าของชีวิต เป็นความดีงาม และส่งผลดีต่อชีวิตที่เหลืออยู่

“ถ้าวันหนึ่งฉันตาย ความตายของฉันจะมีความหมายอย่างไรกัน วันหนึ่งฉันต้องตายแน่นอน แต่ไม่รู้เหมือนกันว่าเมื่อไหร่ อาจตายตอนเป็นคนแก่หลังค่อม หรืออาจตายด้วยอุบัติเหตุตอนยังเด็กอยู่ ความตายก็แค่นั้น อายุของฉันเหมือนจะยังห่างไกลจากความตาย จึงกล่าวพูดเรื่องนี้บ่อยๆ แต่ไม่แน่นอนหรอก ไม่ว่าคนอายุสิบหกหรือคนอายุน้อยกว่านี้ ความตายก็มาเยือนได้เสมอ” (อิกยองเฮ. 2562: 126)

จากเนื้อหาดังกล่าวเมื่อนำมาพิจารณาจะพบว่าได้ให้ความหมายของความตายที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้ามาดังต่อไปนี้

1) ความตายเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และไม่มีความแน่นอน จากเนื้อหาข้างต้นที่กล่าวมา แสดงถึงความไม่แน่นอนของชีวิต ไม่ว่าจะอายุเท่าไรก็หลีกเลี่ยงความตายไม่พ้น ไม่ว่าจะช้าหรือเร็วก็ต้องตาย ซึ่งนี่คือการบ่งบอกว่าไม่ว่าอย่างไรคนเราก็ต้องตาย ทำให้เห็นว่าความตายนั่นแม้ไม่มีอะไรมากำหนดก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้รวมถึงทำให้เห็นลักษณะความไม่แน่นอนของความตายที่ไม่อาจรู้ได้เลยว่าจะมาถึงเมื่อไหร่

“ถ้าใจเราไม่ลืม คนคนนั้นก็ไม่มีวันตายจากไป เขาจะอยู่ในใจของเราเสมอ พวกเราสร้างคำโกหกขึ้นมามากมายเพื่อเยียวยาหัวใจตัวเอง” (อิกยองเฮ. 2562: 144)

จากเนื้อหาดังกล่าวเมื่อนำมาพิจารณาจะพบว่าได้ให้ความหมายของความตายที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้ามาดังต่อไปนี้

1) ความตายเป็นเรื่องที่น่าโศกเศร้าและทำให้คนเป็นทุกข์ จากประโยคข้างต้นเป็นประโยคที่ยูมีกล่าวเมื่อเริ่มทำใจกับการจากลาของเจจุน การเสียชีวิตอย่างกะทันหันของเจจุนนั้นทำให้ยูมีรู้สึกเจ็บปวดเมื่อต้องพบเจอกับความสูญเสียพลัดพรากจากคนที่รักและผูกพัน ความเศร้าโศกของยูมีนั้นสามารถสื่อได้เป็นอย่างดีว่า ความตายทำให้เกิดทุกข์ นอกจากนี้แล้ว ยูมีเองก็พยายามสื่อให้เรายอมรับกับความตายที่เกิดขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันนั้นการยอมรับและการต้องมีชีวิตอยู่กับการจากลาจากคนที่เรารักนั้นไม่ใช่เรื่อง

ง่ายเลย แม้จะเป็นวัยผู้ใหญ่หรือวัยเด็กก็ตาม การที่เราต้องเจอกับการสูญเสียมันเป็นเรื่องยากเสมอ แต่การที่เรารับมือกับการสูญเสียนั้นได้ ก็มอบพลังให้กับเราได้มากเช่นกัน

4.2 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาวรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง ถ้าวันหนึ่งนั้น.. ฉันตาย ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ เพื่อศึกษาปรัชญาความตายที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง ถ้าวันหนึ่งนั้น.. ฉันตาย ผลการศึกษาพบว่าแนวคิดที่เกี่ยวกับปรัชญาความตายนั้นมีหลากหลาย ผู้เขียนตั้งใจเสนอแนวคิดและแง่คิดต่างๆ เกี่ยวกับปรัชญาความตาย ซึ่งสอดแทรกอยู่ในเนื้อเรื่องได้อย่างกลมกลืน โดยที่ผู้อ่านจะได้รับความคิดและคติต่างๆผ่านเนื้อเรื่องและตัวละครเอกที่ดำเนินเรื่อง ซึ่งประเด็นหลักของวรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง ถ้าวันหนึ่งนั้น.. ฉันตาย ได้มีการกล่าวถึงความตายที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง มีอยู่ด้วยกัน 3 ประเด็น กล่าวคือ

1. ความตายเป็นเรื่องที่น่าโศกเศร้าและทำให้คนเป็นทุกข์ ในประเด็นนี้เราเห็นได้ชัดเจนจากตัวละครต่างๆ แม่ของเจจุนที่ไม่อาจทำได้จากการจากไปของลูกชายเพียงคนเดียวของตนเอง เพราะเธอก็แทบจะ 모르เลยว่โลกอีกใบของลูกชายนั้นเป็นเช่นไร เพราะแม่แต่สมุดบันทึกของลูกชาย เธอเองยังไม่กล้าที่จะเปิดอ่านเอง ยูมีที่รู้สึกเจ็บปวดเมื่อต้องพบเจอกับความสูญเสียพลัดพรากจากเจจุน เพื่อนที่สนิท และผูกพัน ความเศร้าโศกของยูมีและแม่ของเจจุนนั้นสามารถสื่อได้เป็นอย่างดีว่า ความตายเป็นเรื่องที่น่าโศกเศร้าและทำให้เกิดทุกข์

2. ความตายเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นคุณค่าของชีวิต ในประเด็นนี้เราเห็นได้จาก ยูมี เมื่อยูมีได้อ่านไดอารี่ของเจจุน ทำให้ยูมีได้เรียนรู้ความหมายของการมีชีวิตอยู่จากความตายของเพื่อนสนิท ทุกช่วงตอนในไดอารี่ที่เจจุนบันทึกไว้นั้นทำให้ยูมีคิดใคร่ครวญทบทวนชีวิตที่ผ่านมา ทำให้ยูมีก้าวข้ามผ่านความสูญเสียนั้นมาได้ และอีกหนึ่งตัวละครที่สื่อถึงความตายเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นคุณค่าของชีวิตได้เป็นอย่างดี นั่นก็คือ เจจุน ในขณะที่เจจุนได้ลองเล่นเป็นศพนั้น การสร้างว่าตายไปแล้วทำให้เขาคิดได้ว่าทุกวินาทีที่มีความหมาย เวลาไม่อาจหวนคืน ทุกอย่างที่เขาได้อยู่ตอนนั้นนั้นมีค่ามากแค่ไหน ถ้าหากวันที่เขาตายแล้ว เขาจะย้อนกลับมาทำมันอีกไม่ได้แล้ว ทำให้เขาเข้าใจตัวเองในการใช้ชีวิตอย่างถ่องแท้ ทำให้ทุกช่วงเวลาชีวิตในช่วงนั้นเขาได้ใช้ชีวิตอย่างเห็นคุณค่าของการมีชีวิตอยู่ของตัวเอง ซึ่งสะท้อนถึงความตายในแง่ที่บอกว่ความตายเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นคุณค่าของชีวิต เป็นความดีงาม และส่งผลดีต่อชีวิตที่เหลืออยู่

3. ความตายเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และไม่มีความแน่นอน เราเห็นประเด็นนี้ได้ตั้งแต่บทแรกของวรรณกรรมเรื่องนี้ที่เปิดเรื่องด้วยการจากไปของเจจุน เด็กชายวัยเพียง 15 ปี ประสบอุบัติเหตุ

รถจักรยานยนต์ทำให้ถึงแก่ความตาย หลายคนอาจมองว่าความตาย กับวัยหนุ่มสาว น่าจะยังเป็นเรื่องห่างไกล หากในความจริง วัยนี้ก็ไม่ต่างจากวัยอื่น มีโอกาสอยู่ในสถานการณ์เฉียดตายได้เช่นเดียวกัน เพราะความตายไม่เคยเลือกอายุ ไม่เคยเลือกเวลาและสถานที่ ไม่เคยบอกล่วงหน้า

ทั้งนี้นอกจากผู้อ่านได้รับแนวคิดและแง่คิดต่างๆเกี่ยวกับปรัชญาความตายซึ่งสอดแทรกอยู่ในเนื้อเรื่อง วรรณกรรมเรื่องนี้ได้ให้ความบันเทิง อันเป็นหน้าที่หลักของวรรณกรรม อีกทั้งยังสอดแทรกคุณค่าในด้านต่างๆ อาทิเช่น ผู้แต่งได้สอดแทรกคุณค่าด้านวัฒนธรรมและความเชื่อในทัศนคติของชาวเกาหลี เช่น วัฒนธรรมการการดื่มชา สอดแทรกอยู่ในเนื้อหาบางตอนของเนื้อเรื่อง ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความคิด และขนบธรรมเนียมการปฏิบัติต่างๆของคนเกาหลีได้โดยไม่รู้ตัว

วรรณกรรมแปลเกาหลีเรื่อง ถ้าวันหนึ่งนั้น.. ฉันตาย ได้สะท้อนให้เห็นคุณค่าของการมีชีวิตอยู่ในชีวิตของมนุษย์เรานั้นไม่ว่าเรื่องอะไรก็ต้องมีจุดกำเนิดและจุดจบทั้งสิ้น ความตายเป็นจริงสิ่งที่ทุกชีวิตต้องประสบ ไม่มีใครรู้ว่านานแค่ไหนจึงจะตาย ไม่รู้ว่าวันพรุ่งนี้กับความตายอะไรจะมาก่อนกัน โลกทัศน์ที่มนุษย์แต่ละเผ่าพันธุ์มีต่อความตายเป็นความเชื่อเป็นเหตุผลที่อธิบายสิ่งที่ไม่มีการรู้คำตอบว่า “ตายแล้วไปไหน?” ด้วยธรรมชาติของมนุษย์เราจะกลัวในสิ่งที่ไม่รู้ มนุษย์จึงกลัวความตาย จึงก่อเกิดพิธีกรรมมากมายตามแต่ละท้องถิ่นเพื่อให้อุ่นใจ แน่ใจว่าแก่นเรื่องของวรรณกรรมเรื่องนี้ ต้องการเสนอแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับทัศนคติความตาย ให้ผู้อ่านได้ขบคิดเกี่ยวกับความตาย ความตายอาจไม่ใช่แค่ความสูญเสีย การพลัดพรากจากสิ่งที่รักเพียงอย่างเดียว แต่ทว่ายังหลงเหลือสิ่งที่มีคุณค่าทิ้งไว้ให้เราได้คิดทบทวน ไม่มีใครตอบได้ดีที่สุดเท่าตัวเราเองว่าทำดีที่สุดแล้ว ความตายมีความหมายอย่างไร อีกทั้งวรรณกรรมเล่มนี้ผู้แต่งคล้ายจะบอกกับเราว่าให้เราลองทบทวนถึงการมีชีวิตอยู่ในแต่ละวันที่ก้าวผ่านไป เพราะเราไม่รู้ว่าวันพรุ่งนี้จะมาถึงเราหรือไม่ การใช้ชีวิตเหมือนความตายใกล้ย่างกรายมาถึง ทำหน้าที่ทุกอย่างของเราให้ดีที่สุด อาจจะเป็นวิธีที่ทำให้เราใช้ชีวิตในแต่ละวันให้ดีที่สุดก็ได้

บรรณานุกรม

- กุหลาบ มัลลิกะมาส. **วรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2517.
- ประสาน ต่างใจ. **ชีวิตหลังความตายวิเคราะห์อย่างเป็นวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พี เค พรินติ้งเฮาส์, 2537.
- ปราณี วงษ์เทศ. **พิธีกรรมเกี่ยวกับการตายในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : บริษัทอัมรินทร์ พรินติ้งกรุ๊ป จำกัด, 2534.
- พุทธทาสภิกขุ. **ความตายไม่มี**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุทธิสารการพิมพ์, 2559.
- พุทธทาสภิกขุ. **มรณานุสติ รวมพระธรรมเทศนา เรื่องเกี่ยวกับชีวิตและความตาย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสภา, 2536.
- ภาวีกา ศรีรัตนบัลล์. **“บ้าน”สุดท้ายของชีวิต : มุมมองเชิงสังคมวิทยาต่อการบริหารคุณภาพชีวิตระยะท้าย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2561.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2531.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก. **“หัตถ์ตาย”ในโคกอันเกษม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตะวันออก, 2535.
- สิทธา พิณีจุกุล, นิตยา กาญจนวรรณ. **ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2520.
- โสรัจจ์ หงศ์ลดารมภ์. **ความตายกับการตาย : มุมมองจากศาสนากับวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- อาทูล กวานดี. **ตาย-เป็น: การแพทย์สมัยใหม่ ความตาย และความหมายของปลายทางชีวิต**. (บวรศม สิริะพันธ์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ : บริษัท โอเพ่นเวิลด์พับลิชชิง เฮาส์ จำกัด, 2559.
- อี กยอง เฮ. **ถ้าวันหนึ่งนั้นฉันตาย**. แปลโดย วิทิตา จันทรพันธ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรว, 2562.

ข้อมูลจากวิทยานิพนธ์

จรรยา น้าสกุล. “ทัศนคติและการยอมรับความตายของประชาชนต่อการใช้เกณฑ์วินิจฉัยสมองตายของแพทย์สภาในการตัดสินใจการตาย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.

ธนิต อยู่โพธิ์. “ชีวิตกับความตาย ในจริยธรรมการรักษาพยาบาลผู้ป่วยในมรณวิถี.” เอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535

ข้อมูลจากสื่อออนไลน์

พระอาจารย์อำนาจ โอภาโส. (2550). สื่อใจสมานสร้างสรรค์: "โลกนี้ไม่มีสิ่งที่น่ากลัว มีแต่สิ่งที่ต้องทำความเข้าใจ"เมื่อเข้าใจในความตายแล้ว ก็จะทำให้เห็นว่า"ความตายไม่น่ากลัวเท่าความกลัวตาย". (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 10 มีนาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/dhamma/detail/9500000143331>

รงค์ วงษ์สวรรค์. (2552). Bridge สะพานข้ามเวลาของ ‘รงค์ วงษ์สวรรค์’และเพื่อนหนุ่ม. (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 9 มีนาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <http://www.visalo.org/columnInterview/bridgeOpenbook.htm>